

Na křesle od Thonetů se houpal i turecký sultán

Druhá polovina 19. století se v Evropě nesla na vlně průmyslové revoluce. Nejinak tomu bylo na chudém Valašsku, kde však byly na rozdíl od ostatních částí monarchie omezené surovinové zdroje. Nejslavnější první továrny na Valašsku, ať už Reichovy sklárny či Thonetovy továrny na ohýbaný nábytek, však dokázaly možnosti zdejší krajiny najít a vytěžit – a to doslova, neboť to byla právě těžba dřeva, které zde bylo takřka jedinou surovinou pro vznikající průmysl.

Surové dříví z rožnovského panství se dříve vyváželo ve vorech po Bečvě až do Uher či dále. Otesané dřevo, prkna a šindele se pak dodávaly i do větších měst v okolí Valaška. Před polovinou 19. století se vrchnosti stále více věnovaly lesní těžbě, zpracování dřeva a obchodu se dřevem. Sloužilo hlavně jako topivo a stavební materiál. V milířích se páliło

dřevěné uhlí pro vysoké pece, bukové dříví se zpracovávalo i na salajku pro skláře. Obchod s dřívím nejprve provozovali malopodnikatelé, až po roce 1851 převzali otěže velkopodnikatelé. Rozhodujícím průlomem, který přinesl pokročilejší zpracování bukového dřeva, se stal rozvoj tovární výroby ohýbaného nábytku. Tento výrobní postup zavedl na Moravě průmyslník Michael Thonet, který na něm poz-

ději založil své nebyvalé podnikatelské úspěchy.

Krása ohýbaného nábytku lákala k nákupu nejen místní zákazníky, ale i ty v pravdě orientální. Produkty z továren rodiny Thonetů si dovybavil své luxusní sídlo, svým otcem vystavěný palácový komplex Dolmabahçe na březích Bosporu dokonce sám osmanský sultán Abdülmecid II. (1868–1944)! Co na tom, že jeho výstavba v polovině 19. století znač-

ně přispěla k finančnímu bankrotu Osmanské říše a tím k jejímu úpadku – všemocný sultán si zkrátka evropský luxus nedokázal odpustit.

Také orientální styl nového sídla ustoupil do pozadí, vždyť sultán, s poukazem na svůj kulturní rozhled a vzdělanost čerpal inspiraci především v Evropě. Na Starém kontinentu proto hledal i dodavatele palácových interiérů. Palácové sbírky se tak nejen díky němu, ale i jeho následovníkům, stále pyšní řadou – pro Turky „exotických“ kuriozit, pro našince běžných – sbírkových předmětů. A k nim patří v Istanbulském Muzeu palácových sbírek – Saray Koleksiyonlari Müzesi – vystavené nejen zmíněné houpačí křeslo z Thonetovy továrny z roku 1904, ale například i luxusní nápojové soupravy z české karlovarské sklárny Moser.

Mgr. Ivana Ostřanská, historik Muzea regionu Valaško

Foto: Na podobném křesílku, jaké se dnes nachází i ve sbírkách našeho muzea, si hověli i turečtí sultáni (foto: M. Ošťádal)

